HİLALLERİN FARKLI YERLERDE, FARKLI ZAMANLARDA GÖRÜLMESİ VE YURT DIŞINDAKİ MÜSLÜMANLARIN ORUCU

حكم اختلاف مطالع الأهلة وصوم المسلمين في الخارج

باللغة التركية

İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komisyonu

اسم المؤلف

اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء

Çeviren
Muhammed Şahin

ترجمة

محمد شاهين

Gözden Geçiren
Ali Rıza Şahin

مراجعة

علي رضا شاهين

Soru:

Hilali görmek için gerekli titizlik gösterilmesine rağmen ne Fildişi Sahili, ne Gine, ne Mali, ne de Senegal'de hilali göremediğimiz bir vakitte radyodan Suudi Arabistan'da orucun başladığı haberini işittik. Bundan dolayı aramızda ihtilaf çıkmaktadır.Az da olsa bir kısmımız radyo haberine güvenerek oruca başladı. Bir kısmımız da:

"Sizden kim ayı görürse oruç tutsun."[1]

âyeti ve:

"Ramazan hilalini gördüğünüzde oruca başlayın, Şevval hilalini gördüğünüzde orucu bırakın (bayram yapın)."

"Her bölge için hilali kendisinin görmesi muteberdir" hadisleriyle amel ederek kendi ülkemizde hilali görünceye kadar bekledi. İki grup arasındaki tartışmalar çok şiddetlendi.

Bundan dolayı bu konuda bize bir fetvâ verir misiniz?

Cevap:

Hilallerin farklı yerlerde, farklı zamanlarda görülebileceği aklen ve hissen zorunlu olarak bilinen şeylerdendir. Müslümanlardan ve başkalarından hiç kimse bu konuda ihtilaf etmemiştir.Müslüman âlimler arasındaki ihtilaf,sadece hilalin farklı yerlerde ve zamanlarda görülmesine itibar edilip edilmeyeceği konusunda meydana gelmiştir.

Bunun da sebebi; bu meselenin içtihada konu olan nazari meselelerden birisi olmasıdır. Bu sebeple eski ve yeni İslâm âlimleri bu konuda iki görüşe ayrılmışlardır. Bir kısmı Ramazan orucunun başlangıcı ve sonunda hilalin farklı yerlerde ve zamanlarda görülmesini kabul etmiş, bir kısmı kabul etmemiştir.(Yani bir kısmı her bölge kendi gördüğü hilale göre hareket eder, bir kısmı da hilal önce her nerede görülmüşse, her yerdeki insanlar ona uyarlar demiştir.) Her iki grup da Kur'an, Sünnet ve Kıyas'tan deliller getirmiştir.Aşağıdaki âyet ve hadisler her iki görüş için de delil olmaya elverişli olduğu için bazen her iki taraf da aynı nassı delil olarak kullanmıştır.

Âyetler:

﴿ ... فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهۡرَ فَلۡيَصُمۡهُۖ ... ﴾ [سورة البقرة من الآية: ١٨٥]

"Sizden kim ayı görürse, oruç tutsun."[2]

[1] Bakara Sûresi: 185
[2] Bakara Sûresi: 185

﴿ يَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلۡأَهِلَّةِۖ قُلۡ هِيَ مَوَٰقِيتُ لِلنَّاسِ وَٱلۡحَجِّۗ ...﴾ [سورة البقرة من الآية:189] "Sana hilal şeklinde yeni doğan ayları sorarlar.De ki: Onlar, insanlar, özellikle hac için vakit ölçüleridir."[3]

Hadis:

"Ramazan hilalini gördüğünüzde oruca başlayın, Şevval hilalini gördüğünüzde orucu bırakın (bayram yapın)."

Bundan başka naslar da vardır. Bunun sebebi; her iki grubun nasları farklı anlamaları ve bu nasları delil olarak kullanırken farklı bir yöntem izlemeleridir.Maksat ve niyetlerinin halis olması ve her müçtehidin,diğerinin içtihadına saygı göstermesi sebebiyle bu ihtilafın onların arasında korkulan sonuçlar doğuracak kötü bir etkisi olmamıştır. Bu meselede geçmiş dönemlerin müçtehit fıkıhçıları da ihtilaf etmişlerdir ve her birinin delilleri vardır. O halde sizin, radyodan veya başka bir kaynaktan hilalin kendi bulunduğunuz yerin dışında başka bir yerde görüldüğünün kesinleştiğini öğrendiğiniz zaman oruç tutup tutmayacağınızı kendi devletiniz yetkilisine havale etmeniz, eğer o, oruç tutulmasına veya tutulmamasına hükmederse, ona itaat etmemiz gerekir. Yetkili makam hüküm verdiği zaman ihtilaf ortadan kalkar. Buna göre devlet başkanınızın vereceği hükme uyarak oruç tutmak veya tutmamak üzerinde birlik sağlanmış ve problem çözülmüş olur.

"Her bölge için hilali kendisinin görmesi muteberdir" sözüne gelince bu, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e âit bir hadis değildir. Bu ancak Ramazan ayı orucunun başlaması ve sona ermesinde hilalin farklı yerlerde ve zamanlarda görülmesine itibar edileceğini savunan grubun sözüdür.

Başarı Allah'tandır.

Allah Teâlâ, Nebimiz Muhammed'e, O'nun âile halkına ve ashabına salât ve selâm eylesin.[4]

---

[3] Bakara Sûresi: 189
[4] "İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komisyonu Fetvâları", fetvâ no: 313